

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

3. An hoc sit licitum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

celebrandis, vel in aliquo Italiae, vel Siciliae loco. Quoniam verò Caius nemini habet Placentiam, vel in illis aliis locis, qui ejus nomine solvat, quod ipse Caius debet; Ideo Titius offert eidem Caio suum correspondens, nomine, v. g. Seium, residentem in illis locis. Offert, inquam, ut, sicuti est correspondens Titii cum omni potestate ipsi Seio concessa ab eodem Titio, ita in hoc negotio, ut sit etiam correspondens Caii, & solvat cambium, id est, dictos centum aureos cum lucro ibi apud Mercatores, seu apud forum decerni solito: Sit autem hoc lucrum nunc, v. g. aureorum quinque. Acceptata oblatione, scribit ad Seium Titius, nomine utriusque, puta ejusdem Titii, & dicti Caii, ut scilicet Seius acceptet creditum Titii, & debitum Caii, & ut correspondens jam Caii solvat cambium, ejusque lucrum, id est, centum & quinque aureos, & ut correspondens Titii eos aureos recipiat, & sic extinguatur cambium. Sed, quia Seius, ut correspondens Caii pecuniam non habet; ideo ipse idem Seius, ut correspondens Titii, seu Titii nomine offert, & dat illam pecuniam sibi eidem, ut correspondenti, seu Procuratori prædicti Caii, dat, inquam ad cambium (quod certe erit secundum cambium, seu, ut loquimur, recambium), solvendum à Caio Panormi. Cum accepta ergo hac pecunia Seius, ut correspondens Caii, extinguit, seu solvit, ut dictum est, prædictum cambium primum Panormi celebratum, ita, ut nihil omnino amplius debeatur pro dicto primo cambio Caius. Lege Lessium, qui rectè notat, si dictus Seius fugeret, vel decoqueret, campforem Titium non posse agere nomine suo contra campfarium Caium; is enim Caius jam solvit cambium ipsi campfiori Titio.

2. Quoniam verò dictum secundum cambium parere suum utrum debet, quod erit, v. g. aliorum quinque aureorum, qui solvendi erunt à Caio Panormi, ideo Caius debet Panormi solvere Titio centum, & decem aureos, id est, centum ex primo capitali, quinque ex lucro primi cambii extincti Placentiae cum pecunia habita à Procuratore Titii, & quinque ex lucro cambii extinguendi Panormi ab eodem Caio.

3. Suppono ad iustitiam secundi cambii, Caium, seu ejus Procuratorem non cogi ad dictum secundum cambium, posset enim Caius, seu ejus Procurator extinguere primum cambium pecunia præfenti, sine necessitate sumendi recambium, vel certe posset sumere recambium ab alio, quam à correspondente Titii.

4. Solit autem occurrere, ut Caius, ne Panormi quidem, promptam eam summam habeat, quam debet Titio, unde rursus totam illam eandem summam, ac, si iterum illam accepisset à Titio ad cambium, se obligat solvere cum suo lucro iterum Placentiae, vel alibi, ubi rursus fiet, quod modò n. 1. diximus, & sic continuatur per multos aliquando annos cambia, & recambia, donec re ipsa, & numerata pecunia totum capitale cum omnibus lucris intercurrentibus solvat Titio Caius; nam propterea Mercatores hoc appellant etiam cambium cum Recursa; recurrit enim, unde inaeperat. Et adverte permaximè, totum hoc negotium, præter primam traditionem illorum centum aureorum Caio à Titio numerato daturum, & præter ultimam hanc solutionem, quam numeratam denique fieri oportebit, tractari, & expediri per solas syngraphas, seu per acceptationes, & dationes crediti, & debiti, quæ in libris dati, & accepti scribantur.

5. Queret is, qui hanc questionem introspicere cupit: Quando Seius extinguit primum cambium Placentiae, quodnam est prius? Quod Seius, ut correspondens Caii, solvat dicta centum, & quinque sibi ipsi, ut vicem Titii tenenti, an quod idem Seius, ut correspondens ejusdem Titii, det summam illam sibi, ut correspondenti ejusdem Caii ad novum cambium finiendum postea Panormi? Breviter, quodnam est prius, extinctio primi cambii, an institutio secundi?

6. Respondeo, Certè in praxi (ut puto) ne à pe-

ritis quidam Mercatoribus id advertitur, quod in libris rationum scribunt rationem rationis, utque etiam in eadem hora, ne dicam in eodem momento. Cæterum, quid prius, qui potestatem habet Theologus relinquunt, consideranda, nam prius (quo licet possunt) solvere primum cambium, & tunc iterum secundum: Theologi autem non paucos dicunt, valde implicite loquuntur, vel certe potius ad hoc nunt, quam declarant. Nos ergo pro soluta ratione sic discutamus.

7. Puto, posse utique dici, quod sit prius institutio primi cambii, quam institutio secundi, hoc est, quod sit prior institutio secundi cambii, quam prius institutio primi.

8. Prius igitur solvetur cambium primum, quam institutio secundi, si Seius, correspondens Titii, per acceptationem pro solutis, illos centum, & quinque aureos debitos à Caio; sic enim jam nihil amplius debet Caius pro primo cambio, quia jam est illi remittente illud remittere, nempe à Seio, qui tota Titii testate gaudet. Est deinde, quod Caius, seu Seius, qui Caii, qui talem remissionem accepit, vel illi ex gratitudine retrodonare, & instituit secundum cambium ad illam totam pecuniam solvendam, ut tunc discitur: Naldus in *summa* v. Cambium, n. 4.

9. Contra. Posterior finitur cambium primum, & prius instituitur secundum cambium, si Seius, qui accepit creditum Titii, & debitum Caii, nunc, ut respondens Caii, accipiat centum illos, & quinque aureos, ad recambium Panormi cum suo lucro solvendum, accipiat, inquam, à seipso correspondente Titii, ut illis sic acceptis, extinguat cambium primum, & modo antecedit recambium, nam cum hac summa soluta per dictum recambium, ipse, ut correspondens Titii, solvit primum cambium sibi ipsi, ut correspondenti Titii. Hunc modum nos insinuat n. 1. & n. 2. & n. 3. & n. 4. & n. 5. in his verbis: Sufficit, quod campfarinus possit habere Correspondentem, qui solvat primum det mutuo, vel ad Cambium. Eundem modum legitur Delug. de Inst. d. 28. n. 85. 86. 87. & n. 94. v. Secunda autem eundemque innuere videntur alii Theologi, & n. 1. breviter asseremus.

§. III. Decernitur, an hoc cambium cum recambio sit prius.

1. Quamvis multi, ut Mol. d. 409. Soc. Convent. de Delug. l. c. n. 77. Merend. apud Diaz. p. 30. n. 1. dicant esse illicitum: Multi tamen, ut Nat. Conf. de Inst. n. 3. referens ita sentisse virum quendam Doct. Societatis, n. 3. de cambii, à n. 7. Sa. v. Cambium. Dicitur p. 30. n. 1. ref. 1. & p. 9. r. 8. ref. 67. Less. l. l. a. c. 23. n. 61. Delug. d. 28. n. 85. 86. 87. & n. 94. v. Secunda autem eundemque innuere videntur alii Theologi, & n. 1. breviter asseremus.

ferretur debitum, & creditum in libris dari, & accepti, ut Italicè dicimus: *Passar le partite*: ita in casu nostro, &c.

2. Non igitur solutio est fida, ut putant adversarii, sed vera, & realis, unde, & cambium erit reale, & non fictum. Nec solutio cum lucro Cambii facti Panormi solvitur in eodem loco, id est, Panormi, quod esset usura, sed Placentiæ, ubi finitur primum Cambium, & pari modo recambium factum Placentiæ, non solvitur Placentiæ, ubi institutum est, sed Panormi.

3. Nec obstat, quod in hoc Cambio, cuius natura, ex meliori opinione, assimilatur contractui emptionis, & venditionis, nihil adsit, quod ematur, quia deberet emi pecunia absens, id est, quæ sit, Placentiæ, ut dictum est *supra*, at ibi nulla pecunia est Caii, sed solum in Codice, & libro rationum transferuntur credita, & debita; non obstat, inquam, nam falsum est, quod non adsit aliquo modo pecunia, ipse enim literæ, seu chirographa, seu libri, qui continentur credita, tanti plus minus valent, quanti ipsa pecunia numerata, nam propterea potest dici, ibi adesse pecuniam, sed verò virtutem, seu æqualitatem, & quæ sufficientissima sit, ad veram solutionem faciendam.

4. Nec item obstat, quod Campfarius videatur obligari, sumere pro suo correspondente illum ipsum hominem, qui est correspondens Campfiori, non inquam, obstat propter duas rationes. Primum, quia ad hoc non cogitur campfarius, ut notavimus *supra*, immò addo, sic Campfario fieri Beneficium, dum promptè ipsi offertur à Campfore correspondens in loco, ubi campfarius difficillimè illam inveniret. Ita Lessius loco citato, numero secundo.

Secundò, quia, etiamsi cogeretur, illi non fieret iniuria, quilibet enim est Dominus, & arbitri sui rei, & quilibet habet ius apponendi condiciones, quas vult, dummodo non sit contra naturam contractus, quem celebrat, ut certè hæc non est, & dummodo, si conditio addat aliquod onus, illud compensetur, ut sanè in hoc casu, de quo loquimur compensatur; nam audio, de facto semper aliquid diminui de pretio debito Campfiori, scilicet octavam quandam partem, quam partem octavam libenter minuit Campfior, quia suæ utilitati cedit, quod Campfarii se obligant ad sumendum eundem correspondentem, qui est Campfioris.

5. Quæres hæc occasione primò, Quanta merces detur his correspondentibus, seu Procuratoribus pro labore, & industria, quam adhibent in cambiando aliorum nomine, & in scribendo, numerando, mittendo literas, &c.

Respondeo apud Delugo d. 28. de *Iust. n. 72. §. ego*, in singulis Nundinis solere dari tertiam partem aurei pro singulis centenariis, quam provisionem vocari, *supra* diximus, quod ferè coincidit cum dicto Lessii l. c. n. 50. afferentis solere dari binos, vel ternos aureos in singulis millenarios.

6. Quæres secundò, Quanam est utilitas, quæ nascitur Campfiori ex eo, quod Campfarius acceptet pro suo correspondente eandem, qui est campfioris?

Respondeo. Prima utilitas est, ut suo amico, seu correspondenti acrecant salaria, seu pensiones ex his novis negotiis, quæ ille suscepit in gratiam campfiorum.

Secunda utilitas est, quia deinde invicem, quid simile committeret fortè correspondens Placentinus huic Mercatori Panormitano, & ita hic Panormitanus lucrabitur suas similes provisiones.

Tertia utilitas est, ut ille correspondens habeat multa credita ex Recambiis, per quæ multis fortè debitis Mercatoris Panormitani satisfacere possit.

Quarta, ne alii, qui campfioris familiares non sunt, cognoscant rationem negotiorum ipsius campfioris, quod permaximè cavent prudentes Mercatores.

Quinta, ne se campfior exponat periculo deoquendi si non tutum habeat correspondentem, sicuti tutum cognoscit suum.

Par. III.

§. IV. Quandoquidem tribus modis Cambium cum Recambio celebrari potest, approbatur primus, & secundus, sed reprobaturs tertius.

1. A Sero primò, licitum esse Cambium cum Recambio, si supponas, prædictum Procuratorem Seium habere pecuniam propriam, vel credita propria, vel habere apud se pecuniam Titii Campfioris, vel credita alia exigibilia ejusdem Titii (alias inquam, præter dictum Creditum ex primo Cambio; nam, quando non adest, nisi hoc creditum, dicitur, *mox num. tertio*) de quibus Seius disponere possit (quæ sunt pecunie virtuales, & idem Seius det Caio, seu sibi ipsi, ut Correspondenti ejusdem Caii totum illud pecuniam, quod necessarium est ad extinguendum primum Cambium; det, inquam, vel mutuo, vel ad novum Cambium, seu, quod idem nunc est, ad Recambium Panormi solvendum; quia pecunia actuali, vel virtuali, id est, credito per dictum Recambium, vel Mutuum, habito, solvat Caius, seu extinguat primum Cambium, solvitur Recambium, seu Mutuum, postea Panormi. Aliter, inquam, hunc modum cambiendi esse licitum. Ratio est, quia tunc jam habet Caius, seu Seius, ut Caii Correspondens, pecuniam, sive actualem, sive æquivalentem seu virtualem (taliam enim, ut sæpè diximus, sunt credita illa exigibilia) qua ipse solvit primum Cambium. Quoniam autem primum cambium modo dicto solutum, iustum est, sequitur quod etiam sit iustum Recambium, id est, cambium secundum, quod solvetur postea Panormi, & etiam sint iusta omnia Recambia, quæ modo supradicto sine fraude continuabuntur, quia easdem condiciones prorsus hæc continuata Recambia habent, quas habet primum cambium, ut supponimus.

2. A Sero secundò, esse etiam, immò multò magis, licitum, si supponas campfarium, id est, Caium habere amicum nomine, v. g. Antonium, Placentiæ, qui Antonius cum habeat, unde solvat, literas pro ipso Caio acceptet, & solvat. Ratio est clara, nam qui per amicum solvit, satis dicitur solvere per seipsum. Atque idem erit, si ad Antonium non scribat Caius, sed scribat Titius campfior dicens, ut sub sua fide Antonius acceptet, solvatque cambium Seio correspondenti ipsius Titii. Ratio est, quia pari modo tunc solvit Caius per alium; id quod est perinde, ac si per seipsum solvat.

3. Hæc duo dicta jam sunt ætate nostra, vel satis certa, vel satis probabilia, (quamvis Sciam, nonnullos citatos §. *præced. n. 1.* mordicus priori dicto contradixisse) unde sequitur, ut cambium, & recambium usurpata altero ex his modis dictis n. 1. & 2. iustè, & licitè apud banos negotiatores exerceri possint. Ita DD. citati d. §. *præced. n. 1.*

Iam verò maxima difficultas est: An sit etiam licitus tertius alius modus; Quando scilicet prædictus Seius correspondens utriusque scilicet Caii, & Titii nihil aliud habeat nisi ipsum creditum Titii contra Caium.

4. Et difficultas consistit in eo: An tunc Caio possit Seius vendere, vel mutare, vel ad Cambium solvendum Panormi, dare illud creditum, quod certè etiam, & ipsum est pecunia virtualis, sicut cætera alia credita, qua virtuali pecunia habita, vel per emptionem, vel per recambium, vel quocunque simili tandem modo à Caio, idem Caius, seu Seius, ut Caii correspondens, solvat primum cambium, illudque extinguat, sicuti modò n. 1. extinguere idem cambium potuit Seius, mutando, vel dando ipsi Caio ad recambium, credita, quæ erant alia ab hoc credito primi cambii, quod nunc primò solvendum, seu extinguendum est Placentiæ.

5. Et quidem aliqui, quos non nominat D. Iugo, d. 28. de *Iust. n. 92.* affirmant, licitè possi. Primum, quia etiam illud creditum est pretio æstimabile. Quare sicuti illud posset vendi, mutuari, dari ad cambium aliis, sic poterit Caio, seu ejus Procuratori: quo habito, quasi habita pecunia poterit Caius primum cambium solvere.

B b 2

6. Secun